

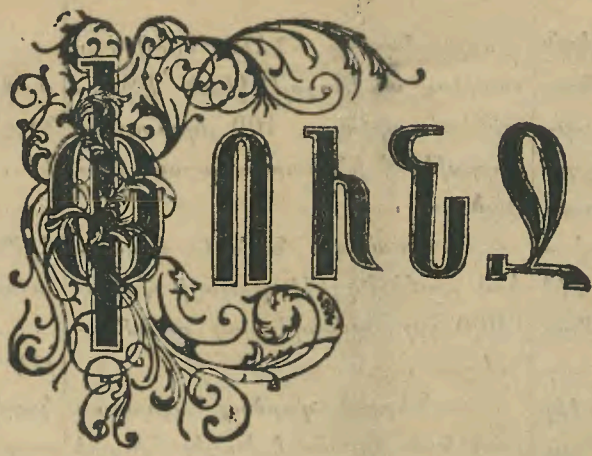
Փոստը ԹԼԻԹ օրերը կը նրատարակուի : - Տարեկան  
յաժմանորոգիւնն է երկու և կիս արծաթ ԴՐՔԻՆ Կանիսի  
հետքերի թիվ մարտաբարդիս և իւր արտադրանաց և  
թիվ գրառուց համար : - Կէց և երկր ամսոց համար ալ յա-  
ժմանորոգ կը ղարկուի : - Հատը 40 փարայ է, և կը գրանդի  
համեմատարկի Պանէկ Գարու ջրալմաւտ և գրալմաւտ Պո-  
ղոս և Յակոբ աղայից խանութները : - Ժամանակն տողը  
3 շրջանէ է մէկ անգամը համար : Ընկեր տման կըրոյ ա-  
նկի անգամներու համար :

ՀԱՍՏԷ

Ա.Ս. ՏԵՐԵՆՏԷ Զ. Ս. Ա. Ս. ԱՆՆԱՆԵԱՆ

Կ. Պ. Ս. Լ. Ի. Ս.

Պարզ-բազար Նաֆիէ խան վերի յարկ Թիւ 16



درعليه ده بالقي بازارنده نافعه خاتمه اوست قاتمه

۱۶ نومرولى او طهده بونج غزتهسى صاحب امتيازى

حبار سوم آلا جاجيان

ADRESSE

H. S. ALADJADJIAN

Directeur du journal Arménien

POUNTCHE

16 Nafé-Han, Balouk-Pazar 16

CONSTANTINOPLE

ԹԻՒ 2356

ՀԱՍՏԷ

1893 ՄԱՅԻՍ 1

ԽՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆԶԻ

Յուդարկաւորութեան Հան-

դէս մը կատարուեցաւ քանի մը  
չարաթ յառաջ : Ննջեցեղ մը  
մարմինն յատուկ շողեւնաւորով  
վրաբերի Պէօլի քաղաքէ Կ. Պոլսոյ  
Պալատ թաղի Նաւահանգիտան և  
անտի Նոյն թաղի եկեղեցին վո-  
րաբերուեցաւ անդ կատարուեցան  
արարողութիւնք ի ներկայութեան  
3 եպիսկոպոսաց, 5-6 վարդա-  
պետաց, բարձրագոյն քահանայից  
և պատուաւոր աղայացի ու օ-  
տարազեաց : Դամբանական խօ-  
սեցաւ Գեր. Տ. Մատթէոս եպիս-  
կոպոս Իզմիրեան, և հանգիստ  
չբեղուեցան համար ոչինչ չննա-  
յեցաւ :

Ննջեցեղն Հայ էր : Պալատու  
թաղի բնիկներէն՝ Համբարձում  
աղա Տէօբմէճի, որ կաթուածա-  
հար լինելով քանի մը ժամ ետ-  
քը կնքեց մահկանացուն ի հա-  
սակի 63 ամաց :

Պալատու բնակչաց մին, կա-  
րեւոր անձ մը՝ դանդաղեցաւ թէ  
Հայ լրագրաց և ոչ մին Հնդատա-  
րակեց այս անձին յուղարկաւոր-  
ութեան հանդէսն և ո՞րեւ տե-  
ղեկութիւն չտուաւ, մինչդեռ  
յիշատակութեան արժանի է, ո-  
րովհետեւ վախճանեալն խոնարհ  
արհեստաւորութեան մինչև վե-  
րին աստիճան բարձրացած, մե-  
ծահարուստ անձանց կարգն ան-  
ցած, և խնայութեամբ չափաւոր-  
ութեամբ ու համեստութեամբ  
կենցաղավարելով անկորուստ պա-  
հած էր յաջողութեան արգասիքն,  
և թէև հրապարակեալ մեծա-  
գործութիւն մը չունի, բայց ի  
ծածուկ օգնեց է բազմաց, և  
ժառանգ թողած է բարեկիրթ  
ու համեստաբարդ զաւակներ,  
որոց մին աթոռ ունի կեդրոնա-  
կան վարչութեան Տնտեսական  
խորհրդոյ մէջ, և ի Պէօլի քաղաքէ  
ուր հայրն հաստատեալ էր բա-  
ւական ժամանակէ հետեւ, թա-  
ղական խորհրդականութեան պաշ-  
տօն կը վարէ մեծաւ հոգածու-  
թեամբ, և իւր պարտաւորու-  
թիւնները սրտի մոռը կը կատարէ:  
Լսելով մեր բարեկամին այս  
գանգաւոր ու ծանօթութիւններն,  
չկրցանք անարգար համարիլ, և  
խորհեցանք թէ ընդհակառակն  
պարտ էր ամենայն խնամով հրա-  
տարակել Տէօբմէճի Համբարձում  
աղայի յուղարկաւորութեան հան-  
դէսն, և նորա կեանքն իբրեւ օրի-  
նակ չափաւորութեան ու համես-  
տութեան հանդիսացնել : Այսպէս  
խորհեցանք, վառելի մեր հրա-  
պարակագրական երկարատեւ կե-  
նաց մէջ գեղարդաբար տեսանք  
ոչ սակաւ Հայ մեծատանց շարաշար  
անկումն անհետացումն՝ շուրջու-  
թեան չափաւորութեան ու յու-  
ցամուրթեան պատճառաւ : վա-

ղընդի գեղարդաբար տեսանք որ  
Հայ մեծատանց ժառանգորդաց  
ոչ սակաւ ցովութեամբ զեղխու-  
թեամբ և այլ միջոցութեամբ հիմ-  
նայատակ ըրին իւրեանց հայրենի  
տունն, չբացան և իբրեւ մուրա-  
ցիկ չլքեցան, բայց յետ մահու ո-  
մանց պղպխեաց՝ լրագրաց մէջ  
յուղարկաւորութեան հանգիստը  
կարագրութեան համար բազում  
տողեր տրուեցան :

Ահա այս տխուր վիճակն ա-  
ռաջի աչաց ունեւոր, մեզ պարտ  
համարեցաք, թէև սակաւ մի  
ուշ, հրատարակել Տէօբմէճի Համ-  
բարձում աղայի յուղարկաւոր-  
ութեան հանդէսն, և հոչակել  
թէ հանգուցեալն գլխաւորաբար  
իւր անդու աշխատութեանց շը-  
նորհիւ յառաջացած զարգացած,  
մեծահարուստ տուն մը կանգնած  
բարձրացուցած էր, և նիւթական  
գանձու հետ ինչպէս կը վկայեն  
բազումք, իւր ժառանգորդաց թի-  
ղած է համեստութեան ու չափա-  
ւորութեան առաքելութիւններ,  
որովք կարելի է տիրել նիւթա-  
կան գանձուց անկորուստ պահել  
զայն, վայելել մինչև յվախճան,  
թողուլ յաջորդաց, և յաւերժա-  
նալ դարուց ի դարս :

ԹՂԱՅՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆԶԻ

Հիւսնիւնաւոր. Տ. Ապրիլ 1893.  
- Երկրաշարժն ցարդ կը շարու-  
նակէ : Առաջին սասանութեան ա-  
ղէտները բաւ Համարելով՝ երկու  
զոհ ալ տարաւ : առաջինը՝ որ  
յոգնալուռն բազմութեան հետ  
հանդիսատես ըլլաւ համար տա-  
նիք երեւել և երկրաշարժին կի-  
սակործան թողած Միւսարէին տա-  
պալանի գործը տեսնել կը ձգը-  
տէր՝ կենցաղ կը դրնի սանդու-  
խէն մահամբէ և ընդ հուպ կը  
մեռնի : Այս Միւսարէն՝ որոյ  
բարձրաբերձ գաղաթը 32 քարի  
կարգ ունէր (Շէրիֆէ ըսուած բո-  
լորչի տեղէն հաշուելով), եղե-  
նացի ճարտարաւորուած ձեռքերը  
տապալեցին առանց ումեք վնա-  
սելու գոյն ինչ : Երկու վարպետ-  
ներ էին տապալումները : մէկը՝  
Հայ, միւսն՝ Ասորի : Միւսն՝ չար-  
ժին աւերակաց միոյն գերանի  
գիպելով դուրսը կենցաղ օրհա-  
սական և վաղ իմի կը մեռնի :  
Դժբաղդութիւնը քաղաքին օձի-  
քին ամբալկեց : Բարձր է : Կա-  
թիլնուտ անասունը վրատակաց  
տակը կը մնան կանչնչանան : Ա-  
նտանց մէջ տարալուծիկ ակտ  
մը ճարակած՝ չննականին և քա-  
ղաքացւոյն սարսուռ կը պատճա-  
ռէ : Միւսն օխան՝ որ 60 փարս  
էր, մինչև 3 շրջ բարձրացաւ : Իւ-  
ղը՝ որ առատ էր և 13 շրջի, այ-  
ժմ սակաւագիւտ է և 23 շրջի :  
Ի հարկէ մեզ համար արտասովոր  
է անդէպ փոփոխութիւններ են

սարք : Շինականը ոչնչուի, կո-  
վին և այծին կաթէն կուտէր և  
կը հաղուէր : Նոյն գեղը, մաղը  
կը վաճառէր և տան պիտոյից մեծ  
ծակը կը խցէր : Այժմ այդ աղ-  
բերակունը գրէթէ ցամաքած են,  
= Դաղաքէս սակաւ մի հեռի և  
Պէհէսնի մօտ՝ Սիւրիկի աղբերը  
առատ տկունքէն և վտակաց հը-  
րոտակներով ճոխացած հանրա-  
ծանօթ Կէօք-Սու գետն՝ որոյ վա-  
ղեմի սովորութիւնն է յորդել,  
ժայռեր թաւալել, արտեր ողողել  
անհետացնել և ուղեւորներ կա-  
սեցնել, այս տարի ստեպ յորդեց  
և աղէտներ գործեց : այս տարի  
ալ այս գետոյն զոհերուն ողբա-  
ձայնը լսուեցաւ : Եթէ կամուրջ  
մը լինի, կը գաղարկն աղէտը :  
Կրճի մէջ անցած միջոցը կամուրջ  
մը կայ եղեր, բայց վերէն է : Կե-  
տոյն այն ուժովայ տեղը այժմ  
ես կարելի է կամուրջ մը չլինել :  
Խարբերել կուտակալ Վսեմ : Էնիս  
փաշա՝ որոյ համար կըսուէր թէ  
Մալաթիոյ արկածեղաց այցելու-  
թենէն ետքը պիտի գայ քաղաքս  
ալ և մեր գէտակն կը պապենք  
Նորին Վսեմութեան գալտեան,  
ի պաշտօնատեղին ուղեւորէր է՝  
ի Մալաթիա բաւական միջոցա-  
րով գեղորդուէր : = Պէհէսնի  
եկեղեցւոյ անօթոյ գոգերն դըռ-  
նուեր են շնորհիւ հետադառու-  
թեանց կառավարութեան : Այս  
գոգութիւնն տեղի ունեցած է 6-  
7 ամիս յառաջ : Յ. Ներսիսեան

Բարեւոյ. 17 Ապրիլ 1893. -  
Ռիւսազգեացորիւն ի Ս. Փրկիչ, -  
Նախորդ ամսոյ 24 ին, որ էր Ա.  
եղալ չորեքշաբթի, Բարեւոյ մեկ-  
նեցայ դէպ ի հայրենիս՝ Կիւմուշ-  
լանէ : Օգը թէպէտ ցուրտ, սա-  
կայն պայծառ էր : այդ օր հասայ  
Խաղաղ ըսուած տեղն, և երե-  
կոյնի մի պանդուխտ մէջ մնացի :  
առաւօտեան ժամը 10 ին մեր  
ճանբան շարունակել սկսանք  
թուրք ձիապանիս հետ : յայն-  
ժամ օգն աւուրած էր և առատ  
ձիւն կը տեղար : մէկ ու կէս ժա-  
մու չափ ձիւնախառն օգու ճան-  
բորդելով՝ հասանք Դաւուղ կը-  
ուած բարձր լեռան մը գագաթը,  
ուր արդէն մէկ կանգուն ձիւն  
բարձրացեալ էր, և հետզհետէ  
տեղացած ձիւներէն ճանաղար-  
հին անցքերն իսկ բոլորովին կոր-  
սուած էին : յանկարծ սաստկա-  
շունչ հով մ'ալ վրայ հասնելով  
աշխատեալ ուժիւն կը փչէր դէպ ի  
մեր դէմքն, որ աչքերինս իսկ դոց-  
ուի հարկադրեալ էր և գրեթէ  
չէինք գիտեր թէ ո՞ւր կերթանք :  
ամենեւին ճանբորդի մը հետքն  
չէր նշմարուեր այդ տեղ : չա՛տ վը-  
տանդեալ և տառապեալ գիրք  
մը ունէինք, լուկ և մնջիկ յառաջ  
կընթանայինք : սակայն այս լե-

ռան ստորոտը դանուած պան-  
դուխտ մը տակաւ առ տակաւ մե-  
տենան բաւական միջոցաւ  
մը կըսար ըլլալ մեզ : վերջապէս  
տաժանելի նեղութիւններէ ետքը  
անմիջապէս հասանք այդ պանդու-  
խտ մը հանգչելով՝ փութայինք  
շարունակել ճամբան : սաստկա-  
շունչ քամին կորուսած էր իւր  
ուժիւնովն, և օդն ալ բայ-  
ուի սկսած էր : այդ օր՝ որ է  
Աւագ Հինգշաբթի՝ ժամը 10 ին  
միջոցները ողջամբ հասանք ի Կիւ-  
մուշլանէ : = Մի օր անդ մնալէ  
ետքը, խիճան երեկոյ յետ ա-  
ւարտման ժամը վերջութեանց՝ ժա-  
մը 12 ին տեսնենք քանի մը բա-  
րեկամաց, վառքին աթոռակալին  
որդոյն, քահանայի և սարկաւա-  
գի մը ընկերակցութեամբ ուղեւո-  
րեցանք ի Սուրբ Փրկիչ, որ կը  
բարձրանայ քաղաքին արեւմտեան  
կողմը դէպ ի գագաթ վեր լեռան մը  
ստորոտը : ճանապարհներն աւեր  
և յեխտ ըլլալուն համար հաղի-  
մէկ ժամէն կրցանք ժամանել ան-  
դըր : երեկոյեան աղօթք և եր-  
կրպագութիւն ընելէ վերջը պատ-  
րաստուած մարդը սենեակի մը  
մէջ հանգստացանք : առաւօտեան  
մօտ քահանայն Ս. Պատարագ մա-  
տոյց և մենք մեր ուխտը կատա-  
րելով անմիջապէս մեկնեցանք :  
քանի՞ ինչպէս յայտնի է՝ այդ  
օր Ս. Յարութեան տօնը ըլլալուն  
թէ՛ քահանայն և թէ՛ ընկերներս  
կը շտապէին մեկնել : = Օգըն ու-  
ւեր և ցուրտ : սովորեցանք քա-  
նի մ'օր ալ մնալ Կիւմուշլանէի  
մէջ : Ս. Յարութեան տօնի աթոռ  
այցելեցինք աղբականաց և բա-  
րեկամաց տուններն : նպատակ  
չունիմ գովելու տալ ժողովը-  
ղեան հիւրասիրութեան և մարդա-  
սիրութեան համար : արդէն շատ  
ուխտաւորներ և այցելուներ հա-  
տատած են զայս : Աստ Հայերն  
ունին մի փառաւոր եկեղեցի, որ  
վերջին տարիներս կառուցուած է-  
եկեղեցւոյն կից ունին մի աղագ-  
թի վարժարան արական սեռի :  
իգական սեռի չկայ : ուղեցի այ-  
ցելել, սակայն ինչպէս ուրիշներէ,  
նոյն իսկ այժմ վարժարանի ու-  
սուցիչ Խաչատուր պատուելիէ  
տեղեկացայ թէ գրեթէ վարժա-  
րան չունին, և թէ վարժարանի  
այդ յաւի վիճակին պատճառաւ  
տղայոց շատերն դպրոց չեն եր-  
թեկներ : շատ ցաւեցայ, զի կըր-  
թական գործն այդ տեղ շատ ող-  
բալի կացութեան մէջ է, և թա-  
ղական խորհուրդն իւր պարտա-  
կանութեանց մէջ շատ անհոգ և  
անփութ է : Թաղական խորհուրդէն  
տեղեկութիւն առի որ թէ եկե-  
ղեցական կալուածներէ և թէ ու-  
րիշ աղբիւրներէ գոյացած հասու-  
թից գումարն մինչև 70-80 լի-  
րայի կը հասնի, որ բաւական դու-

մար մ'է, և որով կարելի է բա-  
րեկարգ և արդիւնաւոր դպրոց մը  
պահել երկու ընտիր ուսուցիչնե-  
րով : Խնայոյ որ Տրապիզոնի Ա-  
ռաշնորդ Գեր. Տ. Նելիշէ վարդա-  
պետ այս օրերս պիտի այցելէ և  
ժողովներ պիտի վերակազմէ : այն  
կրթական ամենակարգ խնդիրն  
Նորին Գերապատուութեան ուշա-  
գրութեան կը մատուցանեմ : Եւստ  
նեղ ու անձուկ է տեղոյս Հայ  
ժողովրդեան նիւթական վիճակն :  
220 տուն հայ բնակիչ կայ : հա-  
գիւ 13-20 տուններն կրնան օրա-  
պահիկ ճարել : մնացեալներն դը-  
րեթէ նախախնամութեան հոգը  
պաշտպանութեամբ կապրին : գոր-  
ծերն դադարեալ : ժողովուրդն  
առաւօտէ մինչև երեկոյ սրճա-  
րաններու մէջ աստ անդ պարտա-  
կը մտածէ և կորցայ իւր վիճակի  
դառնութեան վերայ : Գովելի է  
որ քանի մը բարեկիրտ անձինք  
խնամակալութիւն մը կազմելով Ս.  
Յարութեան տօնի առաւրց մէջ  
թշուառներն և կարօտեալներն մը-  
լիթարեալ համար 1000 դահե-  
կանի մօտ գրամ հաւաքած և  
բաշխած էին : = Բարեւոյն նոր  
ուխտաւորներ դալով՝ միւս շա-  
բաթ երեկոյ վառքին Աթոռակալ  
Միթիլեան Աստուածատուր տ-  
ղայի և այլոց հետ երկրորդ ան-  
գամ Ս. Փրկիչ վանքն ուխտի գա-  
ցինք : Այս անգամ միջոց և ժա-  
մանակ ունենալով՝ վառքին վիճա-  
կի վերայ բաւական տեղեկութիւն  
կրցայ առնուլ : Ս. Փրկչայ եկեղե-  
ցին շատ փառաւոր և հոյակապ  
չէնք մ'ունի : ամէն ուխտաւոր և  
այցելու կըրմայի նորա գեղեց-  
կութեան վերայ : Այս վանքին  
մէջ կան երեսնի չափ սենեակներ  
միայնակ և երկյարկ, որը մաքուր  
և ամենայնիւ կահաւորեալ են :  
ուխտաւորը որչափ շատ ըլլան,  
գարձեալ հանգիստ կը վայելեն  
թէ՛ անկողինն և թէ՛ ուրիշ կահ  
կարանաց կողմանէ : վանքն ու-  
նի նաեւ 150 ի չափ ոչնար և այծ,  
8 եղն, 2 կով և 3 ջորի, որոնք  
վանքին օգտին կը ծառայեն և դիւ-  
րութիւն կուտան հեռաւոր տեղե-  
րէ եկող ուխտաւորաց հագուստը  
և պաշարն քաղաքէն դէպ ի վանք  
փոխադրելու համար : Ունի նաեւ  
մեծ և փոքր 50-60 ի չափ արտեր,  
որոց ամբողջն կը պարունակէ 80  
փրէյի չափ սերմն : վերջապէս ա-  
մենայնիւ բարեկարգ վայելուչ և  
նախանձելի դերք մը կը գրաւէ :  
Արժան է յիշեցնել այս վանք  
անձուէր, գործունեայ և միան-  
գամայն կուսակրօն եկեղեցական-  
նի մը, որ գիտնայ 10 ի չափ ժա-  
ռանդաւոր աշակերտներ կրթել  
այս վանքին մէջ : առ այս փափա-  
քող է Կիւմուշլանեցին, քանզի  
այդպիսի հաստատութիւն մը քա-  
ղաքին կրթական գործին ալ օգ-  
տակար կը հանդիսանայ :

Աւստուստուր Մուսաբեան

Տրապիզոն . 24 Ապրիլ 1893 .  
- Հայքի միջոց . - Տրապիզոնի 11  
թամա ճանապարհ հետի զիւղա-  
քաղաք մը կայ Յօլ անուն , ուր  
10 ի չափ Հայք հաստատուելու  
ընտանեօր հանգերն . սորա բա-  
ղում տարիներէ հետէ գաղթած  
են թամաքաղաքէ : Բարեբեք է այս  
գիւղաքաղաքն . ամէն երկուշաբ-  
թի տօնավաճառ կը լինի . ունի  
լուղ , լուրիս , հաւիթ , և այլն :  
Համանուն գաւառակին կեդրոնն  
է գաղմագամանիստ . բաղում գիւ-  
ղերէ կը բաղկանայ գաւառակն ,  
Հայք տեղւոյս մինչև ցայսօր եկե-  
ղեցի չունին . եթէ կրօնական պէտք  
մը ունենան՝ ի Տրապիզոն կը գի-  
մեն : Տրապիզոնի առաքելեց և  
Կրօնական ժողովոյ ատենապետ  
Արթ. Տ. Բարթոլոմէոս Սարաճ-  
եան երեսուն տարիէ հետէ կեր-  
թայ կը մատակարարէ նոցա կը-  
րօնական պիտոյքն և կը միւրթա-  
րէ : Անցեալ տարի Կարնայ Սանա-  
սարեան վարժարանի աշակերտ-  
ներէն երեսուսորդ մը զրկուեցաւ  
Նորին Արքեպիսկոպոսութեան մի-  
ջոցա՝ աղայոց կրթութեան ու  
գաւառակարութեան համար . սի-  
րով ընդունեցին Յօլքը և արդ-  
կը գաւառակարութեան 15-16 մանչ  
ու աղջիկ՝ նորահաստա ծաղկո-  
ցին մէջ : Շնորհակալաց արժանի  
է Սարաճեան Հօր այս հոգատա-  
րութիւնն : Սարաճեան Հայրն  
արդէն համբաւուոր է իւր գա-  
ւառակար բարեբա պաշտօնակարու-  
թեամբը : 23 տարի շարունակ Տը-  
րապիզոնի առաջնորդական փո-  
խանորդութեան պաշտօն վարած  
է , և արդ ատենապետ է Կրօնա-  
կան ժողովոյ :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒԻՐԵՐ

Ամեն . Ս . Պատրիարք Հայրն  
հինգշաբթի Պատրիարքարանի  
գործակալաւ Թրքիական Էֆէնտի  
հետ Բ . Դուռն երթալով տեսակ-  
ցեցաւ Բարձր . Մեծ Եպարքոսի  
հետ :  
- Կրօնական ժողովն՝ ըստ  
յանձնարարութեան Գաղաքակա-  
նին՝ երեքշաբթի առաւ նստին  
մէջ Բարեբեքի առաջնորդական  
վիճակի համար ցանկ մը պատ-  
րաստեց , ընտրելով Վանքեան Տ.  
Արքեպիսկոպոսին , Ստեփանոսեան Տ.  
Արքեպիսկոպոսին և Յակոբեան Տ. Յով-  
հաննէս վարդապետներն :  
- Կայսերական կառավարու-  
թիւնն , ի խնդրոյ Պատրիարքարա-  
նի , թոյլատրեց որ տոմարակայ շը-  
շաբթուրթեամբ նստատու նուէր  
հաւաքեն մայրաքաղաքիս Աղքա-  
տախնամ ընկերութիւնը , որ հաս-  
տատուելու կան Գումգալուի , Սա-  
մաթիոյ , Պալատու , Խաղիկի  
և Իսկիւտարի մէջ , և որը ցարդ  
բաւական օգնած են աղքատաց  
և կարօտ հիւանդաց :  
- Քլիի փոխառաջնորդ Արթ .  
Տ . Բարթոլոմէոս վարդապետ  
Պաղճեանն՝ որ եղանակ կը գտնուի ,  
անձնական դարմանի համար Կ .  
Պոլիս գալու թոյլատրութիւն առած  
է՝ քիչ ժամանակէ ետքը ի պաշ-  
տօնավայրն երթալու պայմանաւ :  
- Նիկիոսիոյ քահանայնքին  
Տ . Յարութիւն անցեալ կիրակի  
առաւօտ վաղմաներ , և հետեւեալ  
օրը օծման ու յուզարկուորու-  
թեան հանգէսը կատարուեր է  
մեծաւ շքով : 1825 ին ծնած , և  
1856 ին քահանայացած էր :

- Դաւաթիոյ կեդրոնական  
վարժարանի պատուարժան Խա-  
մակալութիւնն որոշեալ է՝ ընդար-  
ձակ տուն մը վարձել և իրեն  
պանդոկ կազմակերպել գաւառա-  
ցի պանդոկի ուսանողաց դիւ-  
րութեան համար : Պանդոկին մէջ  
պիտի գտնուի ճաշարան ալ : Տա-  
րեկան 26 լիտա պիտի վճարէ այդ  
պանդոկին մէջ ճաշելու պատկիւ  
ուղող ուսանողն : Մնշուշտ այս  
գումարը պիտի զեղչուի չքաւորաց  
համար , և ձրիներ ալ պիտի ըն-  
դունուին : Արդարեւ շատ կարեւոր  
է Խամակալութեան սոյն որոշու-  
մը :  
- Երջանկայիշատակ Տ . Տ . Մա-  
կար Հայրապետի բնակավայրի գո-  
րից գործութեան գաւառ վերջացաւ :  
Նորա հաւատարմի համարած բազ-  
մաժամանակեայ սպասարար Մ .  
Յակոբ գաւառապարտեցաւ ըստ ո-  
մանց 1 1/2 և ըստ այլոց 3 տարի  
շղթայակալ աշխատութեան և  
ամէն իրաւունքներէ զրկման . իսկ  
միւս ամբաստանեալն՝ Բերք Տէր  
Պետրոսեան իրեն անպարտ արձա-  
կեցաւ : Ըստ վճռոյ դատարանին՝  
գործը յանձնուեցան Լիւթիմի  
հօգեւոր իշխանութեան :  
- Նոր կրօնացուի թէ՛ անցեալ-  
ներն ի փարիզ վախճանեալ հա-  
յաղիկ Պետրոս Աճէմեան , որ  
յետ մահուն Հայոց մէջ հօշակա-  
ւոր հանդիսացաւ Գաղղիոյ աղ-  
քատ ու սրբոց համար 3 միլիոն  
Քրանք կտակելուն պատճառաւ , -  
40000 Քրանք ալ Գաղղիոյ Ակա-  
դեմիային կտակել է , պայմանաւ  
որ այդ դրամին տոկոսն բարե-  
կիրթ անձանց քաջաբերութեան  
յատկանայ : Խեղճը կարծեմ է թէ  
Հայոց մէջ բնաւ որբ ու աղքատ  
և քաջաբերութեան արժանի մարդ  
չկայ , և Գաղղիոյ որբը ու աղ-  
քատը իւր շնորհաց կը կարօտին :  
- Գոհութեամբ կը հրատա-  
րակուի թէ՛ Կ . Պոլսոյ ձէշալ-պէյ  
խանի սենեկապետ Մեծ . Աբրա-  
մարկոսեան Էֆէնտի լրագրէստա-  
րեկան բաժին մը նուիրեց Կարնայ  
Մեարդպետ վարժարանի :  
- Գաղաքիոյ Գաղճիկի գիւ-  
ղաքաղաքի բնիկներէն Չալդը օղ-  
լու Սարգսի որդին Ստեփան 20  
տարիէ ի վեր անյայտացած է :  
Ունի սեւ մազեր ու աչքեր , թաւ  
պէտքեր , երկայն դէմք ու հասակ ,  
և արուեստը կօշկակար է : Եթէ  
կրքեր ուր , ողջ կամ մեռեալ  
լինեալն որ և է տեղեկութիւն  
ունի որ , հաճի ուղղակի Պատ-  
րիարքարանի ծանուցանել :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒԻՐԵՐ

Երէկ , ուրբաթու աղօթից  
հանգէսէն ետքը , Օգոստ . Սուլ-  
թանին ներկայացան մայրաքաղա-  
քիս պարտկական դեպքանն , պը-  
ճիքեան նախորդ դեպքանն , և  
Պէրլինի ճարտական դեպքանն՝  
որ Կ . Պոլիս եկած է :  
- Օգոստ . Սուլթանն 1500 լի-  
րայի գումար մը նուիրեց Բամազա-  
նի 15 ին , Խըրդայի Շէրիֆի ուխ-  
տադնացութեան հանգիսի օրը ,  
ճանապարհաց վերայ երգովք և  
մաղթմանք շարուած մահմետա-  
կան , քրիստոնեայ և հրեայ վար-  
ժարանաց ուսանողաց և ուսուց-  
չաց :  
- Օգոստ . Սուլթանի բարձր  
հովանաւորութեամբ , քաղաքա-  
պետութեան մէջ կարգեալ նը-

պատմութեամբ յանձնարարեց այս  
շաբթու ալ Կիւլպէնկեան Էֆէն-  
տիներու միջոցաւ 100 լիտա զրկեց  
Մալաթիա՝ ի նպաստ կարօտ ար-  
կածեալց :  
- Աստանայի նախկին կուսա-  
կալ Հաճի Իզէթ փաշայի համար  
6000 զրջ ամսաթոշակ սահման-  
ուեցաւ :  
- Ներքին գործոց նախարա-  
րութեան կողմանէ Խալիլ Շիրքի  
Էֆէնտի Տիւրքիկ կերթայ՝ վաշ-  
խառուաց ամանց չափազանցու-  
թիւններն , և այլն , քննելու հա-  
մար :  
- Մայրաքաղաքէս բայկալայ  
ուսուսական դեպքան Պ . Նէլիսօֆ  
առաջիկայ երկուշաբթի կը վերա-  
դառնայ :  
- ձէրիմէի Մէհաբիմ անուն  
թուրքերէն շարժական լրագրի-  
լը՝ կայսերական հրամանաւ այ-  
սուհեաւ ամէն օր պիտի հրա-  
տարակուի , և ոստիկանական  
դէպքեր ալ պիտի հրատարակէ :  
- Լուսեցաւ թէ Կ . Պոլսոյ  
Վէրիլ խանի մէջ՝ Նրափաճա Մ .  
Յովհաննէս , 66 տարեկան , խա-  
նի սանդուխթէն ինկեր և իսկոյն  
մեռեր է : Բայց ոստիկանութիւնն  
ընելով որ չէ թէ ինկած մեռած  
այլ ինքզուրած է , և կտակածե-  
ալ խոհարար Մանուկ ու լեմն-  
նափաճա՝ Յովհաննէսի վերայ ,  
երկուքն ալ բռներ , և երկուքն  
ալ ձեռաց վերայ ըղձնդի վէր-  
քեր տեսեր է :  
- Թօփհանէի նաւահանգիս-  
տը գործարանի մը շինութեան  
աշխատող ժողէֆ անուն գործա-  
ւոր մը 6 կանգուն բարձրութեան  
ինկեր մեռեր է :  
- Ոստիկանութիւնն ձերբա-  
կալեց Գօջօ անուն մարդ մը և  
Ելէնի անուն աղջիկ մը , ստու-  
գելով որ Գօջօ ձկան պօչի ձեռով  
պարկ մը Ելէնի կէս մէջքէն վար  
անցուցած , և ի Դաւաթիա Ա-  
մերիկեան թատրոնի կից խանու-  
թի մը մէջ դնելով և «Մովսէսի  
ողջ աղջիկ մը» ըսելով՝ ժողո-  
ւորագր կը խաբէ և 40 փարայ  
մուտ կառնու :  
- Պալըզլի ուխտէ վերա-  
դարձող երեք կանայք՝ երբ շո-  
գեկառօք Սիւրբէհի հասեր իջե-  
րէն , իւրեանց դրամի պայտակ-  
ներն ու թաշկինակները չգտնե-  
լով՝ իսկոյն մակաբերեր են թէ  
չորեկառօքն մէկ անկիւնը ի քուն  
երկաղ վայելազգեստ երիտա-  
սորդն աչքաբաց քսակահատմէր :  
- Գոթի անուն ձկնորս մը  
Ելէնիգիւղի մէջ ինկեր , և բերնէն  
արիւն հոսելով մեռեր է :  
- Կ . Պոլիս Լանկայի կողմն ա-  
ռանձին բնակեալ 60 տարեկան  
յոյն կին մը մեռաւ , վառարանէն  
կայծ ցատկելով և մարմինն այրե-  
լով :  
- Գաղաքալ Հաղըլ անուն  
դնչու մը իմանալով որ կինն ուրիշ  
մը հետ յարաբերութեան մէջ կը  
գտնուի , տանը մէջ երեք տեղէն  
վիրաւորեց և զինն , կրտսեր որդ-  
ւոյն վերայ վառարանը նետելով՝  
քանի մը տեղերն այրեց , և կնոջն  
հետ յարաբերութիւն ընող ան-  
ձին մայրն սաստիկ վախէն ինկեր  
մեռեր է : Իւնուած է այս զըն-  
չուն :  
- Պէնկաղիկի նախկին կուսա-  
կալ Մուսայ Գեաղիմ փաշա՝ եր-  
կու օր յառաջ մեռաւ Իսկիւտա-  
րի մէջ :

- Վանայ կողմէն ամիս մը յա-  
ռալ 3 հողի լեռան մը մէջ ձեռն  
ներքեւ մնացեր սառնամազ եղբ-  
րէն :  
- Մարաշի մէջ զօրանայի մը  
հիմարկութիւնն եղաւ նախորդ  
ամիս 22 ին :  
- Աստանայէ հեռագրեալ է  
թէ՛ քանի մը օր նահանգին ամէն  
կողմէն անձրեք տեղալով երկ-  
րագործաց երկիւղներն փարատած  
են , և սառած արդիւնք կը դու-  
շակուի :  
- Ի Պրուսա բնակեալ Լուի  
Բուրկիյէ անուն գաղղիացին ըս-  
պանող Մուսթաֆա օղլու Մէհ-  
մէտ անուն գաղղիական մահմա-  
դատապարտեցաւ :  
- Տիարաքլիքի նահանգի  
կեդրոնին մէջ և Մատէն գաւառ-  
ի գիւղերէն մէջ վերին ժա-  
մանակներս մահմետականաց հա-  
մար 1955 նոր Մէհմետ (աղօթա-  
րան) և 250 նոր նախալրթարանք  
բացուեր են , ծախքը տեղական  
ժողովրդեան կողմանէ առաջով-  
ուեր է , և 2610 տղայք կուսա-  
նին նախալրթարանաց մէջ :  
- Բարեբեքի մէջ 35 տարե-  
կան մահմետական կին մը անցեալ  
Մարտ ամիս 20-2 ին ուրբաթ ,  
շարժով և կիրակի գիշերները  
մէկ մէկ արու գաւառի ծներ է ,  
ծնելոց մին 8 օր ետքը մեռեր է ,  
իսկ երկուքն ողջ առաջ են , ըստ  
ծանօթութեան կառավարչի տեղ-  
ւոյն :  
- Սամս (Սուսամ) կղզւոյն  
ընդհանուր ժողովն անցեալ հինգ-  
շաբթի բացուեցաւ : Կղզւոյն Ֆի-  
լարմոնիկ անուն երաժշտական ըն-  
կերութիւնն Համիլիյէ քայլերդն  
նաւագէրէ ետքը , Պէլը (կառա-  
վարչ) Ալեքսանտր Գարաթէոս-  
րի փաշա ատենախօսեց , Օգոստ .  
Սուլթանի համար բարեմաղթեր ,  
և ժողովականք երկոյս աղաղակեր  
են «Յաւերթ կեցցէ Սուլթանն» ,  
Ապա Նիքօլա Սթամբուլիտի է-  
ֆէնտի , ընտրուեր է ի նախագա-  
հութիւն ժողովին :  
- Երուսաղիմոյ մէջ մօտերս  
գումարելի պաղարկան եպիսկո-  
պոսաց ժողովն պիտի նախագա-  
հէ կարգէնաւ Լանթէնիէօ , հրա-  
մանաւ Պապին , Հաղարաւոր դաղ-  
ղիացիք այս օրերս յերուսաղիմ  
ուխտադնացութեան ելած են :  
- Գոնեայի մէջ նախորդ ամ-  
սոյ 13ին գիշերը 1 1/2 ժամ շարու-  
նակ ձիւն տեղացեր , բայց շոյտ  
հալեց է :  
Պատմութեան , Ասիական , Պատմ  
և Պարսի  
Աղբիւրնուպոլոյ կուսակալ կոր-  
դեցաւ Զմիւռնիոյ նախորդ կուսա-  
կալ Ապո իւլ Բահման փաշա Մէհմե-  
տիյէ անապիտու պատուանշանաւ ,  
և զնայ ի պաշտօնավայրն : Երկի-  
նի կառավարչ անուանեցաւ Ապո  
իւլ Բահման փաշա , որ այլ և այլ  
տեղեր փոխադարձութեան պաշ-  
տօն վարած է : Պաղայի աստիճան  
Յունաց Պատրիարքարանի ժողովոյ  
անդամներէն Նէնիփոլեան Տիմիթ-  
րօքի Էֆէնտի . Բաղիայի աստի-  
ճան՝ Գոնեայի նահանգի Բուրքի  
ժողովոյ անդամներէն Սէլեմեան Դա-  
ղարոս Էֆէնտի . Առաջին աստի-  
ճանի Օսմանիյէ՝ կայսերական պա-  
րտան բօլիշիկերէն Բովթ փաշայի .  
Երկրորդ աստիճանի Օսմանիյէ՝  
Պաղատի բանակի հրամանատարնե-  
րէն Բեապիմ փաշայի . Երկրորդ աս-  
տիճանի Մէհմետիյէ՝ Ֆար Սիւք-  
տանք լրագրի տնօրէն և խմբագրի  
Հապաքլիս պէյի . Երկրորդ աս-

տիճանի Շէֆաքաթ պատուանշան  
Կ . Պոլսոյ կեդրոնական հրամանա-  
տար Գեաղիմ փաշայի ամուսնոյն , և  
մաքսատանց վերադառնալ Հասան  
Յէհմի փաշայի դստեր . Լիւթալթ  
ոսի շքադրամ՝ կայսերական թիւ-  
նապահներէ Միւշիք Գուստ փաշայի .  
Արուստից շքադրամ՝ հոգաւոր  
բօլիշիկ Միւշիքի դուստր Անդիլիս .  
Առաջին աստիճանի Մէհմետիյէ՝ կայ-  
սերական թիւնապահ Ֆէրիք ձէշալ  
փաշայի . Զորքորդ աստիճանի Օս-  
մանիյէ՝ պատուանշան՝ հոգաւոր  
ոսիկերէնէրէ Զորճեան Յարութիւն  
Էֆէնտի . Ուլայի երկրորդ աստի-  
ճան՝ Մատրիտի օսմանեան դեսպա-  
նատան առաջին քարտուզար Յով-  
հաննէս Շէքեալ Էֆէնտի . Պրու-  
սայի նահանգի Միլիարճ գաւառակի  
դաշնագամ՝ կարգեցաւ՝ Մարկիլըն  
նախորդ գոյմագամ Բէնօֆ պէյ .  
Զորքորդ աստիճանի Օսմանիյէ պա-  
ուանշան՝ Ալեքիանուպոլոյ կուսակա-  
լութեան թարգման Կարապետ Էֆէն-  
տի . Միտիլիի կառավարչ Կարգե-  
ցաւ՝ Երկէրիկ կառավարչ Զեֆի-  
րի փաշա . Երկէրիկ կառավարչ ան-  
ուանեցաւ՝ Միտիլի կառավարչ  
Թէֆիք փաշա . Ալեքիանու Օս-  
մանիյէ՝ զինուորական ջնիշ Եանճու-  
ժարովոյ անգամ Ֆէրիք Նէհիւլ փա-  
շայի :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒԻՐԵՐ

== Գարձեալ լուր կայ թէ՛  
Հոռոյ Պապը շրջաբերականաւ մը  
ի մօտոյ պիտի առաջարկէ մեծ  
տէրութեանց , կամ բարձրորդին  
ղինաթափ լինիլ և կամ մեծաւ  
մասամբ զեղչել ներկայ հասցիւն  
սպառազինութիւններն : Հայիւ ե-  
ղած է թէ՛ միայն Գերմանիոյ  
վերջին 20 ամաց մէջ , զինուորա-  
կան սովորական ծախքէ զատ ,  
625 միլիոն լիւրա արտաքոյ կարդի  
ծախք ունեցած է : Կրտսի թէ՛  
տէրութեանց ամանք արդէն հակա-  
մէտ են Պապին խաղաղասիրական  
առաջարկութիւնն ընդունելու :  
== Յունաստանի նախարարը  
հրաժարեցան , և նոր նախարա-  
րութիւնը կը կազմուի Պ . Սօթիրո-  
բուլօի առաջնորդութեամբ :  
== Պուլղարոյ նախարարապետ  
Պ . Սթամուլուֆի՝ Վիէնայէ ի Սո-  
ֆիա վերադառնալէն հետէ հի-  
ւանդացած պառկած է :  
== Հեռագիրն լուր բերած էր  
թէ՛ Գաղղիոյ կառավարութիւնն  
ծանուցագրով մը փոխարինութիւն  
պահանջած է Սպանիոյ կառավա-  
րութիւնէն՝ գաղղիական սահմանին  
վերայ սպանիական մարտաւորաց  
մը ընտանեաց համար Արդ՝ տեղե-  
կութիւն կը տրուի թէ՛ Սպանիոյ  
արտաքին գործոց նախարարն պա-  
տասխանած է յիշեալ ծանուցա-  
գրոյն , առարկելով որ՝ ըստ քըն-  
նութեան զինուորական և երկնա-  
կան նախարարութեանց , կառուի  
երէր են մարտախոյս գաղղիացին  
և ընկերքն սպանիական մարտաւո-  
րաց հետ սպանիական սահմանին  
վերայ , և գաղղիացին զարնուե-  
լէն ետքը՝ գիտին ընկերացի կող-  
մանէ գաղղիական սահմանն տար-  
ուեր է :  
== Գերմանիոյ երեսփոխանա-  
կան նոր ընտրութիւնք պիտի կա-  
տարուին առաջիկայ ամիս մէջ :  
Ինչպէս նախորդ թիւրթով ծանու-  
ցած էինք , կայսերական հրամա-  
նաւ յրաւեցաւ երեսփոխանական  
ժողովն , կառավարութեան կող-  
մանէ առաջարկեալ զինուորական  
օրէնքն մերժելուն համար :  
== Գերմանիոյ կայսրն իտալի-  
այէ մեկնելու ասուն « ի մօտոյ

դարձեալ տեսակցին » ըստ է քանիցս խաղաղ արքային , և նոյնն յեղիցեղեր է արքայն ալ . սակայն զեռ . յայտնի չէ որ արքայն ի Պէր- լին , թէ՛ կայսրն դարձեալ ի Հռոմ պիտի երթայ :

== Գերմանիոյ կայսրն 10000 զինուոր նուիրեր է Հռոմոյ արքա- տայ համար :

== Կլաուս թէ՛ Հռոմոյ Պա- րլին հետ Գերմանիոյ կայսրն վեր- չին տեսակցութեան մէկ արդիւն- քը պիտի լինի՝ ի Պէրլին պապա- կան զեռարմու թեան մը հաստա- տութեանն :

== Գաղղիոյ հանրապետու- թեան նախկին նախագահ մարա- յախ Մար-Մահան , որ 85 տա- րեկան է , ծանր հիւանդութեամբ անկողնոյ կը ծառայէ :

== Գերմանիոյ կայսրն , ի Պէր- լին վերադարձին ետքը , զինուո- րական անցանցանդէսի մը առթիւ ըստ է զինուորական մեծամեծայ թէ՛ կը յուսայ որ նոր բնութիւն ե- րեւոյթականական ժողովն պիտի ըն- քանի զինուորական նոր օրէնքն . բայց եթէ նա ալ մերթէ՛ ինքն հաստատապէս որոշած է կարելի եղած միջոցներն ի դարձ գնել զօ- րաց յաւելման խորհուրդն դուր- ծադրելու համար :

== Թէհրանի Հայերէն Սերոր խան Ծատուրեան , պարսկոյ Ծահլին կողմանէ Պետրոպոլիսի զրկուելու է՝ տեղւոյն փոխարինողն ընտելու . և ի Թէհրան փոխարինողն մը հաստա- տուելու պաշտօնով :

== Ռուսիոյ կայսրն 100000 ռուսկի տուեր է՝ ի նպաստ Գա- ղաղայ :

== Ռուսիոյ կառավարութեան կրթական նախարարութեան ուղ- ղակն հակադրութեան ենթակից՝ Ռուսիոյ մէջ հաստատուելու հռոմե- ական վարժարաններն :

== Ձանթա կղզւոյ երկրաշարժ- ներէն վնասուել կարողացաւ ի նը- պասս՝ Աթէնքի մէջ կարգեալ յանձնաժողովն մինչև յարգ 1 1/3 միլիոն ֆրանք ստացեր է օտար եր- կրներէ :

== Խնդիր էր թէ կիւրակէ օ- րերն ալ բայց պիտի մնայ Ձերա- կոյի հանդիսարանն : Արդ լուծ- ուած է այս խնդիրն , որոշուելով որ կիւրակէ օրերը բայց լինի , բայց մեքենայք չըսնին :

== Անգլիոյ սերաթի և չարաթի օրերը ձիւն տեղացեր է ի Սֆիա :

== Եւրպոյի մէջ արմատաց զիններն 100 ին 15 բարձրացեր են :

== Անգլիոյ չարաթի օր բազում ձիւն տեղացեր է Վիեննայի , ինչ- պէս նաև Աւստրիոյ և Հունգարիոյ բազում կողմերն :

== Ի Ռուսիա Վոլկա գետոյն վերայ Նիմին - Նովիորոսի կղզին սառի ահազին կտոր մը գէպի ծովն գնալու . առնել , Սամոյէթ անուն ընկերութեան երկու և ուրիշ ընկերութեան մը մէկ շո- գեհառուն ընդհարելով՝ երեքն ալ երկրորդ կտոր ըրեր է , և բազում մարդիկ զոհ եղեր են :

== Գերմանիոյ ֆելի Նաուհան- դըստին մէջ խաղաղեալ Մայիթէ անուն կրթական նախն աշակեր- տաց խումբ մը մտկոկալ մէկ եղբրքն միւսն երթալու . առնել , Հէլեն անուն շոգեհառուն կոկոսեր և բազում ծովասպիւղ եղեր են :

== Զիւրաբոյի հանդիսարանի բայման հետեւեալ օրն 500000 հո- գի այցելեր , և 392000 ն վճարե-

նա սահմանուել մուտքն (50000 զաղդիական լիւրա) : Հանդիսարա- նին լուսադարձութեան նոյն երե- կոյ շատ հիանալի է եղեր :

== Անգլիոյ կիւրակէ Պետրոս- պոլսի մէջ և չընկալայն ձեռն մրցիկ մը պատահելով՝ բազում ձիւք և այլ անասունք կտորեր են :

== Լիզպոնէ դուռած է թէ՛ Ալիարո ըրանոյ մերձակայ գիւղի մը երկիւղեցոյ մէջ ժամերգութեան առնել կայծակ լինելով , երկու հազի զարնուեցան միւսան , և ժո- ղովուրդն ահազողով դուրս խու- ճաղելու ժամանակ երկու տղայք ստիկ կոխան եղան :

== Սպանիոյ մէջ 40 հոգի վանը մը երթալու համար նաւակով Կա- լաիօ գետէն անցնելու առնել , նաւակն չըլեր , ամենքն ալ ծովը թափեր և 20 ը խեղդամահ եղեր են :

== Անթիքի մէջ բաժնակի , բրդի ու շաքարի հարուստ շառ- մարանք այրեր են , և մէկ միլիոն ֆրանքէ աւելի վնաս եղեր է :

== Միացեալ Նահանգաց մէջ անանկութիւնք կը շարունակեն : Ս. Վ. Հուպթ , Ֆէրրիօ է Բիւ- պրէ , Ուիլիամ Լ. Սաթֆրէն է Գրոնթին անուն վաճառատունք և Գոյնիալ Պանդ օլ Աւստրալիա անուն դրամատուն ալ անանկու- թիւն հրատարակեր են այս օրե- ըստ :

== Զիւրաբոյի հանդիսարանի շոգեշարժ մեքենայից միւսն խո- ղովակն սպայթելով՝ հինգ հոգի վիրաւորուեր են :

== Ռուսմանիոյ բազում կողմե- րը մեծ ողբոյնք եղեր են : Շատ երկրթիւղիք վնասուեր և երթիւե- կա թիւեր գաղաղներ են :

== Յունաստանի Բալանա գիւ- ղէն վեց աւաղակը հարուստ գիւ- ղացոյ մը օրէին լեռը ամենլու առնել , զինուորք հասեր հարուս- ծեր են , և աւաղակը տեսնելով որ անկարելի պիտի լինի դիմադրել , խեղճ աղային գլուխը կտրեր նե- տեր և իրենք փախեր են :

== Յունաստանի մէջ երկու հո- գի լրագրիւնքն իմանալով որ եր- կայնահասակ մարդիկ կուգան Ձիւրաբոյի հանդիսարանի մէջ ի տես գնելու համար , - Սղորօ- լիս լրագրիւն գրեր են թէ երեք մեթրէ աւելի է իւրեանց հասակին երկայնութիւնն :

== Գաղղիոյ Բոչէլ քաղաքի մերձակայ գիւղի մը բնիկներէն Պէրնար անուն 70 տարեկան մարդ մը ցերեկ առնել յայտ յանդիման սպաններ է իւր դրացին եղող այ- րի կին մը՝ որ 66 տարեկան է ե- ղեր : Պէրնար այնուհետեւ ինքըն- քն ալ սպաննել ուղեր է , սա- կայն հասեր արգելքը և ձերբա- կալեր են : Հարցաքննութեան ա- տեն խոստովաներ է թէ վրէժ լուծած է այդ կինէն , որովհետեւ ուղած է ամուսնանալ հետը , և առաջարկեալ պայմաններն ըն- դուռած ու ճշգիւ դորժադրած է , սակայն նա վերջոյ մերժած է ամուսնանալ իւր խոստովանաց հա- կառակ :

== Մատրոսի (Հնդկաստան) զօրաց հրամանատար Սըր ձէյմս Տայմը՝ որ վաղը որսալու համար ծառի մը վերայ կըսպանէ եղեր , երբ հետեւին վաղը մը տեսնելով ծառէն իջեր և յաւալանալով սկսե- ր է , վաղըն յանկարծ գէմն ինքնով զօրավարը կրակեր և վիրաւորե- ր է ,

տակայն զաղանն վրաս ուր վիճա- կին մէջ ալ խոյանալով նորա վե- րայ՝ ոտքը խածեր և վշեր է . շունեն հասեր զաղանին վերայ նետուեր են , բայց զաղանը դա- նանք ալ ետ մղելով , վերադառնալ զօ- րավարին վերայ յարձակելու և ոտ- քը կտոր կտոր ըրեր է : Շուներն վերջապէս յաջողեւր են զաղել վաղըն : Պէթ օր ետքը մեռեր է զօրավարն , որ խրիմի ու չինու- կան պատերազմաց մասնակցած էր և 1890 հետէ կը վարէր Մատրա- սի զինուորական հրամանատարու- թիւնը :

== Խաղաղ ձէնովա քաղաքի մէջ անցեալ երեքշաբթի ոտի- կանք ընկնելով ձայն և մարդ- կային աղաղակներ լսելով՝ Սիւրի- լիոյ ամենահարուստ վաճառակա- նը եղող Պ. Գուրդիլ և նորա փաստարանն որդւոյն բնակարա- նէն , - վաղըն ներս մտեր և տեսեր են որ հայր ու որդի արելուցայ վնասակ մէջ կը դառնուին և սպա- սասը մը ընկնելով ի ձեռնին կանդ- նած է : Ոտիկանք ստուգեր են որ Պ. Գուրդիլ և որդին ճաշի ա- տեն վաճառատունն սպասուողն յանդիմանել են , և նա արմատե- րով՝ քիչ մը ետքը ընկնելով վերադարձեր և այս ոճիւրն դուր- ձեր է : Որդին՝ հիւանդանոց տար- ունելու առնել , իսկ հայրն հիւան- դանոցին մէջ նոյն գիւղերը մեռեր են : Գուրդիլ 40 տարեի հետէ տարւոյն մեծ մասն ի ձէնովա կը բնակի եղեր :

== Գաղղիոյ Բոչէլ քաղաքի մերձակայ Խոլօլօ գիւղի մէջ կոչ- կակարի մը երկու աղկուներ՝ որ յանախա հետամուտ են եղեր զեղեցիկանալու և արդու զարդի , իմանալով որ եթէ կախիճի փոշի ուտեն , իւրեանց մարմնոց մը- թիւնն աւելի կը ճերմկան , ու- բախով իմամբ կէս կէս քիւր ա- ւեր կերեր են , և խեղճերն ան- միջապէս տակալի խիթերէ տանջը- ունելով և ամէն գեղ ու դարման ի դերեւ ելնելով՝ կէս ժամ ետքը մեռեր են երկուքն ալ :

Ա Յ Լ Ե Ի Ա Յ Լ Բ

XX Իրատունք յեւրոպա . - Աւ- ւելաբոյ մէջ 570 գրատուն կայ , որք 5475798 հատոր գիրք կը պարունա- կեն : Ալթարհացոյցը և ձեռագրե- րն առնել այս հաշուէն զուրս են : Երկրին բնակչաց մէն մի հարիւր հոգ- ւոյ համար 26 հատոր գիրք կայնայ , իտալիոյ մէջ 493 գրատուն կայ , 4349281 հատոր մատենօք , որոց 330500 հատոր ձեռագիր են : Այս երկրի մէջ մէն մի հարիւր հոգւոյ 16 հատորի չափ գիրք կայնայ , Բուսիոյ 369 գրատուն մէջ 2640450 հատոր գիրք կան : Մէն մի հարիւրի 11 գիրք կայնայ : Անգլիոյ 200 գրատուն ու- նի՝ 2871493 հատոր գիրքերով , ու- րոյ 26000 ը ձեռագիր են : Գաղղիոյ մէջ 500 գրատունք կան , և ունին 4598000 հատոր մատեն , որոց 135 հազարը ձեռագիր են : Ռուսիոյ 145 գրատուն մէջ 957000 գիրք կան : Մէն մի հարիւրի հոգւոյ մէկ գիրք կայնայ : Այս գրեանց 24300 ը ձե- րագիր են : Պալլիկայի մէջ 169 զը- րատուն կայ , ասանք ալ 240000 հա- տոր գիրք ունին , որոց 24000 ը ձե- րագիր են :

XX Կարճարանք յեւրոպա . - Կերմանիա՝ ուր 42 միլիոն բնակիչ կայ , 60000 վարժարան ունի 6000000 աշակերտք : Իւրաքանչիւր վարժա- րանի 100 աշակերտ կայնայ , վար- ժարանաց տարեկան ընդհանուր ծախքն 85 միլիոն մարք է . այս չափով իւրաքանչիւր Գերմանացւոյ

2 մարք 10 ֆելնի կամ 11 1/2 դրը կայնայ : Անգլիոյ 31 միլիոն բնակիչ ունի և 58000 վարժարան . աշակեր- տաց թիւն 3 միլիոն է . իւրաքան- չիւր վարժարանի 52 աշակերտ կը- նայ . վարժարանաց տարեկան ընդ- հանուր ծախքն 70 միլիոն չիլին է , որով իւրաքանչիւր անգլիացւոյ 2 չիլին և քանի մը փէնի կամ 12 դր ծախք կայնայ : Անգլիոյ մէջ հանրա- վին կրթութեան նախարարութիւն չկայ . ուստի վարժարանք քաղաքաց ժողովրդոց կողմանէ կը կառավար- ունին : Աւստրո-Նորդարիոյ բնա- կիչք 37 միլիոն են . 30000 վարժա- րանք և 3 միլիոն աշակերտք կան . իւրաքանչիւր վարժարանի մերձառ- րապէս 100 աշակերտ կայնայ , վար- ժարանաց տարեկան ընդհանուր ծախ- քը 37 միլիոն ֆիլորին է . իւրաքան- չիւր Աւստրիացւոյ 10 դրոց ծախք կայնայ : Ի Գաղղիա՝ որ 37 միլիոն բնակիչ ունի , 71 հազար վարժարան կայ 4700000 աշակերտք . իւրա- քանչիւր վարժարանի 60 աշակերտ կայնայ , վարժարանաց տարեկան ընդհանուր ծախքն 60 միլիոն ֆը- րանք է . իւրաքանչիւր Գաղղիացւոյ՝ 8 դր : Ի Ռուսիա՝ որ 105 միլիոն բն- ակիչ ունի , 32 հազար վարժարանք կան մէկ միլիոն աշակերտք . իւրա- քանչիւր վարժարանի 27 աշակերտ կայնայ : Այս երկրի մէջ հանրային կրթութեան համար մարդ գլուխ 2 1/2 դր ծախք կայնայ : Իտալիոյ մէջ 28 միլիոն բնակիչ կայ . 47000 վարժա- րանք 1 միլիոն 900 հազար աշակերտ ունին : Ամէն մէկ վարժարանի 40 ա- շակերտ կայնայ , վարժարանաց տա- րեկան ընդհանուր ծախքն 30 միլիոն ֆրանք է . մարդ գլուխ՝ 5 դրոց , Շուէտ-Նորվեգիա , ի մասին կըր- թութեան , աշխարհի ամենէն յա- ւաճողագէժ երկիրն է : Թէև միայն 6 1/2 միլիոն բնակիչ ունի , բայց իւր միջակ վարժարանաց թիւն 14515 էն աւելի է : Ասանց մէջ զառ 126 բարձր վար- ժարան , և 3 համալսարան ունի : Այս վարժարանաց մէջ կուսանին 600 հա- զար աշակերտք , Շուէտի մէջ 40 տա- րեկանէ վեր եղողներու հարիւրին 99ը կորդալ գրել գիտեն :

XX Պատուանշանք կամանց . - Կանանց պատուանշանի հաստատու- թեան սկիզբն եղաւ Եօթներորդ դա- րու մէջ , 1668ին , Աւստրիոյ Ֆէրդի- նանտ Բ. կայսեր օրով , Լէօնօր ա՛Յթ- րիչ կայսրուհւոյն կողմանէ Աստղ ինչի անուամբ : Երկրորդ պատուա- նշանն հաստատուեցաւ Գաթէրիկա անուամբ , Ռուսիոյ Մեծն Պետրոս կայսեր ձեռամբ : Երրորդն՝ Պալլի- էրայի իշխանուհի Էլիզաբէթի ձե- ւօք , Ս. Եղիսաբէթ անունով : Զոր- քորդը՝ 1784ին հաստատուեցաւ նոյն- պէս Պալլիկայի Աննա-Մարիա-Սօ- ֆիա իշխանուհւոյն ձեռօք , որ և 1802ին նորոգուեցաւ Ս. Աննայի ա- նունով՝ Մաքսիմիլիոս իշխանի միջո- ցաւ : Հինգերորդը Մարիա-Լուիզա անուամբ հաստատուեցաւ 1792 ին Սպանիոյ Գարրո թագաւորին ամուս- նոյն ձեռամբ , Լեյքեբորդը՝ 1801 ին , Փորթուգալի Տօն ժուան փոխարքա- յին ձեռօք Սէնթ - Իզապէլա ան- ուամբ : Եօթներորդը՝ 1803ին , Ալէք- Սանտ անուամբ , Պալլիկայի իշխան Մաքսիմիլիոս ժող. ֆի ձեռօք : Ութե- րորդն՝ Լուիզա ըստած պատուանշ- անն եղաւ , զոր Բուսիոյ Ֆրէտէրիկ Գ. թագաւորն հաստատեց 1814 ին ի պատիւ իւր թագուհւոյն : Իննե- րորդն՝ Ալէքս-Թէրէզ անուն պատ- ուանշանն է , զոր 1827ին հաստա- տեց Պալլիկայի Թէրէզ անուն թո- ւաւհին : Ժաաներորդն՝ Վէնետու- թագն եղաւ , զոր 1864 ին Ֆրէտէ- րիկ , Մէքսիկայի մեծ գուքան հաստատեց : Մեասաներորդն Սան- Գարրո պատուանշանն է , զոր 1865ին հաստատեց Մաքսիմիլիոս Մաքսիմիլիոս կայսրն : Երկուստաներորդն՝ Արժա- նիք անուն պատուանշանն է , հա- տատուեալ 1870 ին ի ձեռն Լուիզովիկ Բ. թագաւորին Պալլիկայի : Երեք- տասաներորդն՝ Օրիս պատուանշանն , որ հաստատուեցաւ 1871 ին Վիւր- ձիմպէրիկ Քարլ արքային կողմանէ :

Զորքտասաներորդն՝ դարձեալ 1871 ին հաստատուել Սիստիա պատուա- նշանն եղաւ , զոր Սաքսոնիոյ Էօհան թագաւորն հրամայեց զորձածել ի յիշատակ անուան իւր վաղապետի և սիրեցեալ դստերն : Հնգերտասանե- րորդն եղաւ Արժանիք Կանանց և Օ- րիորդաց անուն պատուանշանն , զոր 1871ին հաստատեց Վիլհելմ Ա. Գեր- մանիոյ վեհապետն , արդի կայսեր մեծ հայրն : Վեշտասաներորդն՝ Արե- դակն անուն պատուանշանն , զոր 1873ին հաստատեց Պարսկոյ այգմեան վեհապետ Նապրէստին Շահն : Եօթն- ետասաներորդն՝ Հնգեկան թագ անուն պատուանշանն , զոր հաստա- տեց Անգլիոյ այգմեան թագուհին Վիլհելմին , երբ ստացաւ « Կայս- րուհի Հնգկաստանի » տիտղոսն : Ութերտասաներորդն՝ Գլխութիւն (Շէ- ֆադաթ) անուն պատուանշանն , զոր 1880 ին հաստատեց մեր Օգոստոս- փառ Կայսրն , Դադի Ս. Ապո իւլ Հա- միա Խան : Իննետասաներորդն՝ Կար- միր ինչ պատուանշանն , զոր 1883ին հաստատեց թագուհին Վիլհելմին : - Գաղղիոյ Լէօնօր ա՛Յթօր պատ- ուանշանն ալ երբեմն կը արուի ի- դական սեռի : Յ . Մ . Ագնուորեան

ՀԻՄՆԻԿԻՆ ՍԵՆՏՍԻՐ

Կան հիւանդադաւաթութեան ար- ուեստին քանի մը ընդհանուր սկզբունք՝ զորս ուսանիլ պարտին ամէն կանայք : Հիւանդ անձ մը պէտք ունի մարդու և թալմ օ- դի , մարդութեան , պատշաճ կե- րակոյ և հանգստեան : Եթէ այս պայմանք լուս կատարուին , հի- ւանդն՝ հիւանդութեան դիմա- դրելու ամենալաւ վիճակի մէջ կը համարուի . և եթէ այս պայմա- նաց մին կամ միւսն պակսին՝ հի- ւանդն չկրնար դիմադրել ախտին յարձակմանց : Արդ կարեւոր խն- դիր մ'է թէ հիւանդին այս պէտ- քերն ի՛նչպէս հոգալ պէտք է : Անհոգութեամբ աւելի սաւառ չէ որ թշնամին՝ հիւանդութիւնը մուտք գտնէ հարուածէ դա՛յն , զոր պահպանել կը ճշդիւս : - Կա- րեւոր է

Մտաց և մարմնոց հանգիստ

Երբ մէկուն վերայ հիւանդու- թեան նշանք երևին , առաջին բա- նն է անկողնոյ մէջ պառկեցնել զայն , և տեղէն շարժելու քիչ առթիւ տալ կարելի եղածին չափ- զղուշանալ որ չյոգնի և հան- դարտ մնայ : Լուս հիւանդադաւաթ մը կարող է հիւանդին ամէն պէտ- քերն հոգալ առանց զայն յաճախ շարժելու . և եթէ չարժեք հարկ լինի՝ շատ մեղմիւս ընելով . կարող է անկողինն յարդարել , սաւանը փոխել , հանդերձները փոխել , հիւանդը լուալ մարքել՝ հիւան- դին դոյնն ինչ շարժման միայն : Հիւանդն անպէտ շարժմանց են- թաղիկելով նեղել՝ հիւանդութեան այժ տալ է : Մտաց հանգիստն ո՛չ նուալ կարեւոր է քան զհանգիստ մարմնոյ . արանկուրթիւն և մը- տասանջութիւն պատճառող ա- մենայն ինչ հիւանդէն հեռի պահ- ուելու են : Եթէ տան մէջ կամ գարժին տեղը անկարգութիւն կամ անհանգիստ մը պատահի , պէտք չէ իմայնել հիւանդին , մո- նաւանդ որ հիւանդն անկարող է բան մը ընել : հարկ չկայ ծանու- ցանել բան մը զոր նա դարմա- նել չէ կարող , և ընդհակառակն ինքն կը փնտռուի : - Կարեւոր է :

Թարմ և մարմնոց օդ

Ամէն անգամ՝ որ ստալ մարդ մը շնչառութիւն կընէ , մեծաբա- նակ ածխային կալ և ապական-

Հիւանդը մաքուր պսակեց  
Աւելի անհրաժեշտ պետք  
այս . նայե ինքն հիւանդն կեղտո-  
ւէ ապականութեան . թոյնն՝ լը-  
նա կարտաբերէ , հարկէ կարեւ-  
րեղածին չափ չոյս ի բոլոր վարակ-  
որակէս զի դարձեալ չմննէ նոր

պէտք է որ ամէն կերակուր հեղուկ վիճակի փոխուի , որպէս զի անուշք լինի . երբ ստամոքսը դժբաւոր է՝ այս գործն անդ ինքնին կը կատարուի . բայց երբ տկար է՝ պարտին նպաստել նմա . մարմնոյն ո՞ր և կոյէ զօրութիւնը ունայն տեսլը սպասուելէ զդոյշ լինելու է . որչափ կարելի է՝ ամէն գիւրու-թիւն մատակարարել գործարանաց , որպէս զի իւրեանց գործը կատարեն առանց դժուարութեան մատնուելու : Թո՛ղ երկու ժամանցնի ուտելեաց մէջ , Հիւանդին համար կաթն ամենէն լաւ ուտելիքն է . եթէ պարզ կաթէն ճանճ-րանայ՝ մէջը չաքար դիւր . երբեմն ալ աղ . երբեմն տաք և երբեմն սառը կաթ ետուր , բայց թող նոյն պղէկ մը ետացած և վրան հոգ-րուած լինի կաթմն . կարող ես կա-թին մէջ դնել վրանիլեա , լեմոն , վարդի ջուր , պրանտ կամ գոն-ետադ , խաճաէ կամ թէյ . եթէ կաթը դժուարամարսութիւն տայ՝ քիչ մը կրի ջուր խառնէ . մէկ դաւաթ կաթին մէջ երկու անու-շի դգալ բաւ է . Վիշիի և սօտոյի ջուրը նոյն բանը կրնէ : Կաթը պատրաստելու ամենէն լաւ եղա-նալին է շիշի մը մէջ լեցնել , շիշին վերայ ֆանելա փաթթել , և տաք ջուրին մէջ եռացնել , յետոյ շի-շին բերանը գոյց պահել . այսպէս՝ միեւրոպէ ազատ կը մնայ կաթն և զլիսասուիր ստամոքսն : Եթէ կու-ղես կաթն աւելի սննդաբար ըս-նել , մէջը հում հաւկիթ ճերմը-կուցը խառնէ : Վերջապէս օգի-մարմնոյ և հանդերձի մաքրու-թիւն , հանդիստ անոց և մարմ-նոյ չափ կարևոր է . զդոյշ լինի՛ որ մարմինն , անդամներն և ներ-քին գործարանը չյոգնին . տալ անուշք գիւրատաք . ի մի բան լաւ ու զդոյշ հոգատարութիւնն աւելի օգտակար է քան դեղո-րայք բժշկին :

---

Պետրոս Դուբեանի Տաղք և  
Թատերգութիւնը անուն գոր-  
ծոյն 13 դ. թերթին հրատարակե-  
ցաւ : Կեդրոնատեղին Պալենց զը-  
րատուն Կ. Պոլիս՝ Զաքարիաճըլար՝  
թիւ 20 :

---

Յուցակ Հայտեմն ձեռագրոց  
ի Թուրքիա , Հատոր Ա. Կեսարիոյ  
վիճակ . տետր Բ. Կեսարիոյ Ա-  
ռաշնորդ Գեր . Տրգատ Ծ. վարդ-  
գապետի աշխատասիրութեան մէկ  
կարեւոր արդիւնքն : Իրինն է 7 զըշ :

---

ԻՐԱՅԱՆ ԿԵԱՆՔԻ  
**ՆՈՒԱԳՆԵՐ**  
Երկրորդ տպագրուած  
Իրինն է 2 զըշ , և կը դնուի  
բոլոր Հայ զբաղմանաց խանութ-  
ներն : Մաքուր տպագրութեամբ  
և ընտիր թղթի վերայ , Արթ. Տ.  
Գեորգ աւագ քահանայի և Խոս-  
տիկի ոգրանոցի հիմնադիւր Սըը-  
բուհի մայրաքաղաքի պատկերներով  
զարդարեալ , Շատ գոհ պիտի լի-  
նան երկու զըուշ վճարող և ըն-  
թերցողներն : Դիւրին է երկրորդ  
տպագրութեանն ալ մակարերել  
թէ ո՛րքան ընդունելութիւն զը-  
տած են Յովհաննէսեան Միհրան  
էֆէնտիի այս նուագը :

---

ԳԻՐԵՆԱԿԱՆ ԲԱՐՈՅԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ  
Թարգմանաբար հրատարակած  
է Միհրան Էֆէնտի Սկամեան  
պարունակութիւնն է բարոյակն  
նորմալ և անհրաժեշտ գիտելիք  
ներառելով անհրաժեշտ և անհրա-  
ժեշտ բոլոր գիտելիքները , որոնք  
անհրաժեշտ են իւրաքանչիւր  
հայ քաղաքացիին : Իրինն է 1 զըշ :

դիմելով առաջին աստիճանից պիտի  
տեսնեմք! Ամենապատիւ Վ. Պատրի-  
արք Հօրե՛ն, որպէ՛ս նաեւ ստացած !  
առէ՛ն կարգի եկեղեցականաց եւ աղ-  
ջիւն եւ բազում օտարաց ուսեա-  
ղապին հաւանութիւնն:

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԵՊԵՐԵԱՆ  
Կ.ՊՕԻԽ ԶԻԼԲԱՆԻՍԻ-ԿԱՐՆ Թ. 18-1